

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการลาของอาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2516 ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัย จะมีแต่ผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการลาของอาจารย์ในสังกัดกรมฝึกหัดครู และสังกัดกรมวิสามัญศึกษา เป็นต้น เท่าที่ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีดังนี้คือ

การวิจัยภายในประเทศ

พ.ศ. 2507 ไมตรี ชุมชัย, ชงชัย ลาวรรณ และรุ่ง เชนจิต³ ได้ทำการสำรวจเวลาที่สูญเสียไประหว่างปีการศึกษา 2506 ของโรงเรียนในประเทศไทย พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ได้เรียนก็คือ การลาของครู การลาของครูในปี พ.ศ. 2506 มีจำนวน 13,083 คน มีการลาประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ

การลาป่วย โรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาคเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 56.34 รองลงมาได้แก่โรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ร้อยละ 50.34 โรงเรียนประชาบาลและเทศบาล ร้อยละ 47.08

การลากิจ อันดับหนึ่งได้แก่โรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาค ร้อยละ 47.76 รองลงมาได้แก่โรงเรียนประชาบาลและเทศบาล ร้อยละ 32.09 โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาร้อยละ 31.87

การลาคลอด อันดับหนึ่งได้แก่โรงเรียนประชาบาลและเทศบาล ร้อยละ 6.53 รองลงมาได้แก่โรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ร้อยละ 5.22 โรงเรียนส่วนภูมิภาค ร้อยละ 4.97

³ไมตรี ชุมชัย, ชงชัย ลาวรรณ และรุ่ง เชนจิต, "เวลาที่สูญเสียไประหว่างปีการศึกษา 2506 ของโรงเรียนในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507).

การลาอุปสมบท อันคัมหนึ่งใดแก่โรงเรียนสังกัดกรมพลศึกษา ร้อยละ 1.58 รองลงมาได้แก่โรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ร้อยละ 1.39 โรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาค ร้อยละ 1.36

การลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งการไปอบรม ปรากฏว่า โรงเรียนสังกัดกรมพลศึกษาลามากที่สุดเป็นอันคัมหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 7.93 รองลงมาได้แก่โรงเรียนสังกัดกรมการฝึกหัดครู ร้อยละ 7.57 โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาร้อยละ 5.03

การลาด้วยเหตุอื่น ๆ อันคัมหนึ่งใดแก่โรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ร้อยละ 6.96 รองลงมาได้แก่โรงเรียนราษฎร์ส่วนภูมิภาค ร้อยละ 6.55 โรงเรียนราษฎร์ส่วนกลาง ร้อยละ 3.24

เมื่อรวมการลาทุกประเภทเข้าด้วยกันตามลักษณะโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่าโรงเรียนรัฐบาลส่วนภูมิภาคลามากที่สุดเป็นอันคัมหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 13.9 (ลา 1 ครั้ง นับเป็น 1 คน) รองลงมาได้แก่โรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ร้อยละ 90.8 โรงเรียนประชาบาลและเทศบาล ร้อยละ 89.0

โดยเฉลี่ยแล้วครูโรงเรียนราษฎร์ลาบ่อยที่สุด โดยเฉพาะโรงเรียนราษฎร์ส่วนกลาง ลาเพียงร้อยละ 37.1 สำหรับการลาทั้งหมดทุกประเภท การลาป่วยมีมากเป็นอันคัมหนึ่ง ร้อยละ 38.9 รองลงมาคือ ลาจากร้อยละ 27.6

พ.ศ. 2509 อุทัย เชขทานนท์⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่องความสูญเสียลาทางการศึกษาอันเนื่องมาจากวันลาของครูโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมวิสามัญศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรี ในปี พ.ศ. 2508 โดยใช้ตัวอย่างประชากร จำนวน 609 คน เป็นชาย 211 คน และเป็นหญิง

⁴อุทัย เชขทานนท์, "การศึกษาความสูญเสียลาทางการศึกษาอันเนื่องมาจากวันลาของครูโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ปี พ.ศ. 2508," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกบริหารและนิเทศการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

398 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูลาป่วยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ลากิจ ลาคูลดบุตร ลาอุปสมบท และลาศึกษาต่อหรือดูงาน คิดเฉลี่ยแล้ว ทั้งสองเพศ ครูลาคนละ 10 วันต่อปี รัฐจะต้องเสียเงินไปให้เฉพาะครูที่ลาคนละ 393.50 บาท ต่อปี หรือสูญเสียเงินให้แก่ครูโรงเรียนรัฐบาลในพระนครและชนบทที่ลาทั้งหมดประมาณปีละ 760.76 บาท ส่วนองค์ประกอบบางประการที่ทำให้การลาของครูแตกต่างกันนั้นพบว่า ภาวะการสมรส จำนวนบุตร ที่อยู่อาศัย การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โรคประจำตัว ตำแหน่งเงินเดือน รายได้ของครอบครัว รายได้พิเศษ และเพศของครูใหญ่มีส่วนทำให้ครูลาแตกต่างกันไปมากกว่า อย่างอื่น และครูที่อยู่บ้านเขามีวันลามากกว่าครูที่อาศัยอยู่ในบ้านประเภทอื่น

พ.ศ. 2514 จำปี อุเงิน⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่องการลาของอาจารย์วิทยาลัยครูในพระนครและชนบท ปีการศึกษา 2513 โดยใช้ตัวอย่างประชากร 777 คน เป็นอาจารย์สอนอยู่ในวิทยาลัยครูในพระนครและชนบท ปี 2513 รวม 7 แห่ง เป็นชาย 135 คน และเป็นหญิง 642 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า การลาทุกประเภทโดยเฉลี่ยแล้วครูลาได้คนละ 15 วัน ต่อปี ลาป่วยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ลากิจ ลาคูลด ลาศึกษาต่อ และลาอุปสมบท ส่วนการลา ระคมราชการทหารและการลาไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ เมืองเมกกะ ไม่มีผู้ใดลาเลย จำนวนวันลา โดยเฉลี่ยแต่ละประเภทไม่เกินกว่าที่ทางราชการกำหนดไว้ จำนวนอาจารย์ที่ลาแต่ละประเภทของการลาไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ ภาวะการสมรส อายุราชการ อายุจริงและวุฒิ ส่วนจำนวนเงินที่รัฐเสียไปเนื่องจากการลาของอาจารย์รวมทั้งสิ้น 782,809.24 บาท โดยเฉลี่ยรัฐจ่ายให้อาจารย์ที่ลาคนละประมาณ 883.53 บาทต่อปี

⁵จำปี อุเงิน, "การลาของอาจารย์วิทยาลัยครูในพระนครและชนบท ปีการศึกษา 2513," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

การวิจัยต่างประเทศ

บี.เอฟ.พิตเทนเจอร์ (B.F. Pittenger)⁶ ได้สำรวจผลการปฏิบัติของระบบโรงเรียนในอเมริกา ปี ค.ศ. 1942 ซึ่งมีจำนวน 1736 ตำบล แสดงให้เห็นว่ามีโรงเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งที่จ่ายเงินให้ครู เนื่องจากการลา เพื่อการประชุมทางวิชาการ การเจ็บป่วย การตายอย่างกะทันหันของสมาชิกในครอบครัว และการไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น แต่มีข้อยกเว้นว่า การลาป่วยจะต้องไม่เกิน 2 ถึง 3 วัน และการลาหยุดเนื่องจากคลอดบุตรโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ทางโรงเรียนไม่จ่ายเงินให้ และยังคงลาอีกว่า ในปี ค.ศ. 1940 ถึง ค.ศ. 1941 มีรายงานจาก 71 ตำบล มีการยอมให้ลาไปศึกษาต่อหรือปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และมีร้อยละ 21 ที่มีการจ่ายเงินเดือนให้ทุกเดือน

เอมเมอร์ สตูฟส์ และ เอ็ม.แอล. ราฟเฟอร์ตี, จูเนียร์⁷ (Emery Stoops and M.L. Rafferty, Jr.) ได้รวบรวมข้อกำหนดของการลาหยุดของครูเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ของโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาไว้ว่า ในปัจจุบันมีการตกลงกันว่าจะจ่ายค่าจ้างให้สำหรับครูที่ลาป่วยเต็มตามอัตรา ซึ่งการลาจะเป็นแบบสะสมและแบบโบนัส การลาแบบสะสมในบางท้องถิ่นกำหนดให้ลาได้ 10 วัน สำหรับผู้ไม่มีประกาศนียบัตรและได้รับเงินเดือนเต็ม แต่ถ้าเกินกำหนดจะไม่จ่ายให้ การลากิจส่วนตัวจะต้องเป็นการลาเนื่องจากการเจ็บป่วยขั้นวิกฤตของมารดา บิดา พี่น้อง สามีภรรยา หรือบุตรให้ลาได้ไม่เกิน 3 วัน ถ้าลาเกินจะต้องได้รับอนุญาต

6

B.F. Pittenger, Local Reblie School Administration, (1 st ed. New Yc Mc Graw - Hill Book Company, Inc. 1951), p:171-175.

7

Emery Stoops, M.L. Rafferty Jr., Practics and Trends in School Administration, (New York : Gine and Company, C 1961), p. 411-423.

พิเศษจากคณะกรรมการศึกษา การเจ็บป่วยส่วนตัวก็เช่นเดียวกัน ถ้าเกิน 3 วัน ต้องมีใบรับรองแพทย์ การลาตลอดทางโรงเรียนจะอนุญาตให้ลาได้โดยไม่จ่ายเงินเดือนให้ แต่ให้กลับบ้านเร็วที่สุด การลาไปราชการเป็นนโยบายของโรงเรียน ส่วนมากจะจ่ายค่าจ้างให้ครูในระหว่างเวลาที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการ เช่นการประชุมปรึกษา การเยี่ยมเยียน และมีหน้าที่ทางวิชาการ นอกจากนี้ได้มีการอนุญาตลาระยะยาวเป็นเวลา 1 ปี เพื่อการศึกษาต่อโดยยังคงได้รับค่าจ้างในอัตราเดิม

จากรายงานการวิจัยของสมาคมการศึกษาแห่งชาติของอเมริกา⁸ ในปี ค.ศ. 1965 ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับวันลาของครูประจำชั้นในโรงเรียน 150 แห่ง เพื่อคูนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่ามีอย่างไร และอนุญาตให้ลาหยุดประเภทใดบ้าง พบว่าครูลาหยุดด้วยเหตุต่าง ๆ ดังนี้

การลาป่วย (Sick Leave) มีโรงเรียนมากกว่าร้อยละ 99 ที่อนุญาตให้ครูลาป่วยโดยได้รับเงินเดือนเต็ม ส่วนมากให้ลาปีละ 10 วัน ร้อยละ 88.4 ยอมให้ลาป่วยได้ 10 วัน หรือมากกว่านั้น มี 27 โรงเรียนจากจำนวน 129 โรงเรียนที่ไม่จ่ายเงินเดือนให้ระหว่างที่ลาป่วยต่อ นอกจากนี้ยังมีบางแห่งที่ใช้วิธีสะสมวันลาป่วยในแต่ละปีไว้ใช้ลาได้ในปีต่อไป

การลาอันเนื่องมาจากสมาชิกในครอบครัวตายโดยกะทันหัน (Bereavement) จากจำนวน 129 โรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่ายอมให้มีการลาประเภทนี้ได้อีก 47 โรงเรียนให้ใช้วันที่ลาป่วย 6 โรงเรียนให้รวมกับลาชุกิจส่วนตัว และอีก 3 โรงเรียนให้เป็นการลาในภาวะฉุกเฉิน การลาเพราะการตายของสมาชิกในครอบครัวส่วนมากลาได้ 3 ถึง 5 วัน

การลาเพื่อการศึกษาและเดินทาง (Leave for Study and Travel) มีร้อยละ 88.4 ยอมให้ลาได้แต่ไม่จ่ายเงินเดือนให้ และอีกร้อยละ 58 ยอมให้ลาเพื่อการเดินทางเช่นกัน แต่ไม่จ่ายเงินเดือนให้ในระหว่างนั้น

8

National Educational Association, "Leaves of Absence for Teachers," NEA Research Bulletin, Volume 44, (Number 3, October 1966), p. 72.

การลาเพื่อการทหาร ร้อยละ 68 ยอมให้ลาได้ ซึ่งส่วนมากไม่ได้จำกัดจำนวนวันลาไว้ และที่ยอกจำนวนวันที่อนุญาตให้ลาที่มีอยู่ระหว่าง 10 ถึง 30 วัน

การลาคลอด ร้อยละ 89.1 ยอมให้ลาคลอดได้ แต่จะต้องแจ้งกำหนดเวลาคลอดไว้ล่วงหน้าซึ่งส่วนมากจะยอมให้ลาได้ 3 เดือน ในบางแห่งก็อนุญาตให้ครูลาหยุดได้ตั้งแต่วันที่เริ่มตั้งครรภ์ ซึ่งอาจจะให้ลาได้ตลอดปีหรือหลังจากตั้งครรภ์แล้ว 5 เดือน และก็จะลาได้จนกระทั่งหลังจากคลอดแล้วอีก 3 เดือน

การลาอื่นเนื่องจากการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 83 อนุญาตให้ลาได้ ร้อยละ 46 ให้ใช้วันลาป่วย นอกจากนี้ก็ให้ใช้วันลาชนิดอื่น ๆ เช่น วันลาหยุดของปี การกำหนดวันลาจะอนุญาตให้ลาได้ตั้งแต่ 1 ถึง 6 วัน โดยได้รับเงินเดือนเต็ม หรือให้รวมอยู่กับวันลาป่วยที่กำหนดให้ 10 วัน มีอยู่ร้อยละ 8 ที่ให้ลา 5 วันและลาต่อไปอีก แต่จะไม่จ่ายเงินเดือนตอนหลังให้ ร้อยละ 1 ยอมให้ลา 3 วัน โดยได้รับเงินเดือนเต็ม และหลังจากนั้นอีก 5 วัน โดยไม่ได้รับเงินเดือน

การลาเนื่องจากการต้องการไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น มีร้อยละ 65.1 ยอมให้ลาได้ซึ่งมีระยะเวลาตั้งแต่ครั้งวันไปจนถึง 3 วัน

การลาธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 37.2 ยอมให้มีการลาธุรกิจส่วนตัวได้ จำนวนวันลามีแตกต่างกันไปแล้วแต่นโยบายของโรงเรียน แต่ส่วนมากอนุญาตให้ลาได้ระหว่าง 1 ถึง 3 วัน ประมาณร้อยละ 6 ที่จะจ่ายเงินเดือนให้เต็มในระหว่างวันลา และอีกร้อยละ 30 จะหักเงินเดือน

การลาในวันหยุดทางศาสนา (Religious Holidays) ร้อยละ 58 ยอมให้ลาได้แต่ไม่ได้กำหนดไว้ในนโยบายของโรงเรียน มีบางแห่งยอมให้ลาโดยคิดรวมกับวันลาป่วยหรือลากิจ จำนวนวันลามีตั้งแต่ $\frac{1}{4}$ วันถึง 10 วัน แต่ส่วนมากยอมให้ลาได้ 2 ถึง 3 วัน ประมาณร้อยละ 10 ที่ยอมจ่ายเงินเดือนให้ในระหว่างลาด้วย อีกร้อยละ 1 จะให้ลาโดยหักเงินเดือน

เอ็ม. ที. สตินเนตต์ (M.T. Stinnett) และ อัลเบิร์ต เจ. ฮักเกตต์⁹

(Albert J. Huggett) ได้รวบรวมรายงานเกี่ยวกับการกำหนดวันลาหยุดเพราะป่วย จากสมาคมการศึกษาแห่งชาติของอเมริกา แผนกวิจัยการศึกษาค้นคว้านี้คือ โรงเรียนซานเมือง 3843 แห่ง ซึ่งมีจำนวนประชากรมากกว่า 250,000 คน พบวาระหยุด 98 จากโรงเรียน เหล่านี้จ่ายค่าจ้างให้เต็มสำหรับครูที่ลาเพราะป่วยอยู่ระหว่าง 5 วันถึงมากกว่า 30 วัน ซึ่งเป็นวันลาสะสม และมีเพียง 17 ตำบล หรือร้อยละ 1 ที่ไม่จ่ายค่าจ้างให้แก่ครูที่ลาหยุดเพราะป่วย สตินเนตต์ยังกล่าวอีกว่า การประกอบอาชีพในหน่วยงานภาครัฐและราชการอื่น มีหลักยึดถือเป็นการพิจารณาเห็นสมควรอนุญาตให้หยุดงานเพราะป่วยโดยถือหลัก 2 ประการคือ ประการแรกยึดหลักการของมนุษยธรรม เพราะการป่วยไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ จะทำให้เกิดความสบายใจหายกังวลและจะมีผลสะท้อนให้ผลิตผลงานที่ศึกษา สภาพการศึกษาของพอร์ต ฮูรอน มิชิแกน (Port Huron Michigan) กำหนดให้ครูลาหยุดเพราะป่วยได้ 5 วันใน 1 ปี และให้หยุดได้อย่างมาก 30 วัน ซึ่งอาจรวมกับวันหยุดในปีก่อน ๆ ที่ไม่เคยหยุดเลย การลาหยุดเนื่องจากมีธุรกิจส่วนตัวมีกำหนดให้ลาหยุดได้ 2 ถึง 5 วันใน 1 ปี และจะต้องเขียนใบลาบอกถึงเหตุผลที่ลาหยุดให้โรงเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะลากี่วัน การลาคลอด คณะกรรมการโรงเรียนหลายแห่งอนุญาตให้ลาคลอดได้โดยไม่มีกำหนด แต่ไม่จ่ายค่าจ้างให้ระหว่างที่ลา และอาจกลับมาทำการสอนต่อไปได้ (ตามปกติให้ลาได้หนึ่งปี) การอนุญาตให้ลาเพื่อการศึกษาหรือกิจกรรมเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ (Sabbatical Leaves) มีกฎของการลาไว้ดังนี้ คือ

003501

9

M.T. Stinnett and Albert J. Huggett, "Teacher Leaves Non Wage, Bonenefits Political Rights," Professional Problems of Teacher. (4 th ed., New York : Mac millan Co., 1966), p. 271-278.

10

National Educational Association, "Sick Leave Provision for Teachers," NEA Research Bulletin, III L (No.2, May 1969), p. 43-44.

ต้องเป็นผู้ที่ทำการสอนในโรงเรียนนั้นมาแล้วเป็นเวลา 6 หรือ 7 ปี ระยะเวลาของการลาอนุญาตให้ครั้งปีหรือหนึ่งปีในระหว่างที่ลาไม่เกินกำหนดจะจ่ายเงินเดือนให้ ครูที่ลาจะต้องส่งรายงานผลงานครั้งสุดท้ายจากการเดินทางหรือประโยชน์ที่ผู้ลาได้รับ การอนุญาตให้ลาชนิดนี้ได้จะต้องเป็นการลาเพื่อการศึกษา การเดินทาง การพักผ่อนเพื่อสุขภาพ การวิจัย การเขียน และไปทำการสอนในสถาบันอื่น

จากรายงานการวิจัยของสมาคมการศึกษาแห่งชาติอเมริกา¹⁰ ในปี ค.ศ. 1969 กล่าวว่า รัฐต่าง ๆ 33 รัฐ ในสหรัฐอเมริกา มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการอนุญาตให้จ่ายเงินให้กับครูที่หยุดสอน เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีธุระส่วนตัว โดยมีข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการโรงเรียนกับคณะครู ดังนี้คือ

1. ใน 26 รัฐ กับที่วอชิงตัน ดี.ซี. จ่ายเต็มให้กับครูที่ขาดสอนเพราะป่วยและลาได้ 10 วัน
2. รัฐเพนเนลซีกกับเวอร์จิเนีย จัดหากองทุนสำหรับครูที่ขาดสอนเพราะป่วย
3. รัฐอลาบามา มิสซิสซิปปีและเนวาดา บังคับให้คณะกรรมการโรงเรียนรับผิดชอบโปรแกรมการลาของครู นอกจากรัฐมิสซิสซิปปีออกพระราชบัญญัติกำหนดวันที่จะลาได้
4. รัฐคาโรไลนาเหนือ คณะกรรมการได้อนุญาตให้ครูได้รับเงินเดือน เงินทดแทนที่ให้ลาได้เต็มละ 5 วัน

รัฐมิชิแกน และรัฐเนบราสก้า ไม่มีพระราชบัญญัติที่แน่นอนว่าจะจ่ายเงินให้กับครูที่ลาป่วย แต่รัฐเหล่านี้จัดหาทุนสำหรับครูป่วย ซึ่งอาจป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้เป็นไปตามกฎหมายของรัฐเนบราสก้า ส่วนรัฐแมสซาชูเซต ให้เฉพาะครูที่เป็นบรรณารักษ์

สรุปแล้วรัฐต่าง ๆ ส่วนมากอนุญาตให้ครูลาได้อย่างมาก 10 วัน ในหนึ่งปี